

November '89 na „matfyzu“ – výstava k 30. výročiu Nežnej revolúcie

Aj Fakulta matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave (FMFI UK) si pripravenou „komornou“ výstavou pripomenula 30 rokov od udalostí Nežnej revolúcie.

Realizoval ju Archív UK v Bratislave v spolupráci s Registratúrnym strediskom FMFI UK v Bratislave a Akademickým senátom FMFI UK, Základnou organizáciou Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na FMFI UK, ako aj s pamäťovými inštitúciami Archívom bezpečnostných zložiek v Prahe, Archívom UK v Bratislave, Archívom Ústavu pamäti národa, Slovenským národným archívom, ktoré poskytli archívne dokumenty i fotografie, a jednotlivcami spoločne s RNDr. Róbertom Kyselom, PhD., doc. RNDr. Petrom Mederlym, CSc., prof. RNDr. Pavlom Povincom, DrSc., doc. RNDr. Pavlom Sůrom, CSc., doc. RNDr. Sebastiánom Ševčíkom, CSc. a Mgr. Vladimírom Zemkom. Archívu UK však výrazne pomohli aj priami účastníci revolučných udalostí s dokumentmi nachádzajúcimi sa v ich súkromných archívoch.

Vernisáž výstavy prebehla dňa 2. decembra 2019 o 14:00 vo vstupnej hale fakulty v Mlynskej doline a prítomným sa prihovoril dekan FMFI UK v Bratislave prof. RNDr. Daniel Ševčovič, DrSc. Výstava archívnych dokumentov a fotografií priblížila v troch vitrínach na šiestich posteroch o rozmeroch približne 200 x 100 cm priebeh udalostí v Bratislave v novembri 1989. Prvý poster mapuje 16. november 1989 a prvé verejné nepovolené vystúpenie bratislavských vysokoškolákov, pričom návštevník vidí aj trasu študentského pochodu dotvorenú zábermi na filmových pásoch zachytávajúcimi atmosféru toho podvečera. Pre dejiny FMFI UK je dôležité vedieť, že v rovnakom čase, ako pochod študentov mestom, prebiehala na pôde vtedajšej Matematicko-fyzikálnej fakulte UK v Bratislave (MFF UK) beseda o školskom jadrovom reaktore, ktorého výstavba sa plánovala práve v Mlynskej doline. Nasledujúci poster prezentuje už udalosti 17. novembra, keď sa v Prahe na Albertove zhromaždili českí a slovenskí študenti pri pietnej spomienke na 17. november 1939, odkiaľ sa presunuli na Vyšehrad a ďalej cez mesto do centra Prahy, kde bol pokojný pochod brutálne potlačený príslušníkmi vtedajšieho Zboru národnej bezpečnosti (ZNB). Tieto udalosti zmobilizovali aj slovenských študentov FiF UK v Bratislave, ktorí v internáte v Mlynskej doline pripravovali prvé protestné vyhlásenie čítané dňa 20. novembra vo vstupnom priestore historickej budovy univerzity na Šafárikovom námestí.

Ďalší poster mapoval v troch líniách novembrové udalosti z pohľadu Verejnosti proti násiliu (VPN) a Koordinačného výboru slovenských vysokých škôl a prezentoval niekoľko

archívnych dokumentov, napr.: výzvy adresované verejnosti na otvorený a spoločenský dialóg ako alternatívu voči násiliu a za skutočnú demokraciu, dokument informujúci o vzniku občianskej iniciatívy VPN, požiadavky Koordinačného výboru slovenských vysokých škôl a VPN, vyhlásenia Občianskej iniciatívy VPN na MFF UK a Rady pracujúcich a študentov na MFF UK. Druhá línia priblížila základné informácie o organizácii Štátna bezpečnosť (ŠtB) a spôsob jej práce, ako aj vybrané dokumenty týkajúce sa akcie „Vlna“ (ovládnutie elektronických médií) a akcie „Kruh“ (ovládnutie ekonomických objektov a robotníkov). Tretia línia prezentovala pre najmladšiu generáciu poslucháčov fakulty stručné dejiny Komunistickej strany Československa (KSČ) s dokumentmi týkajúci mi sa novembrovej situácie, ktoré vznikli na Celoškolskom výbore KSS UK v Bratislave a Obvodnom výbore KSS v Bratislave.

Nasledujúce dva postery sme venovali FMFI UK v Bratislave – prvý zoznamoval návštevníka s počiatkami a stručnými dejinami FMFI UK, ktoré dopĺňali dobové fotografie sídiel fakulty a výstavby nového areálu v Mlynskej doline. Udalosti Nežnej revolúcie približovali dokumenty vzniknuté priamo na fakulte v období októbra až decembra 1989 a síce z pohľadu Základnej organizácie Komunistickej strany Slovenska bývalej MFF UK, ako aj z pohľadu zamestnancov a členov VPN na MFF UK. Druhý poster približoval cestu fakulty od novembra k slobodným voľbám jej dekana, ktorým sa stal prof. RNDr. Beloslav Riečan, DrSc. Vo funkcii vystriedal prof. RNDr. Michala Greguša, DrSc.

Posledný poster výstavy predstavil riadenie vysokých škôl a fakúlt v ponovembrovom období do prijatia nového vysokoškolského zákona platného od 1. júla 1990. V období provizória, keď sa zmenila spoločensko-politická situácia, no neplatili viaceré ustanovenia zákona Federálneho zhromaždenia ČSSR č. 39 z roku 1980 Zb. o vysokých školách, minister školstva, ktorý vzišiel z FMFI UK, riadil vysoké školy na základe tzv. pastierskych listov ministra školstva. K zaujímavým dokumentom patrili napr. preambula vysokoškolského zákona prijatého v roku 1980, ktorá deklarovala spájanie vedy, výchovy a vzdelávania pod vedením KSČ v celej jej činnosti, niekoľko listov dekana fakulty, zápisnice zo zhromaždenia zamestnaneckej časti fakulty, výsledky volieb do fakultného akademického senátu, príhovor novozvoleného dekana fakulty v ročenke MFF UK.

Výstava bola sprístupnená do konca januára 2020.

Mgr. Jana Macounová
Archív UK v Bratislave